

1. Бліхар М. М. Адміністративно-правове забезпечення інформаційної безпеки в інтернет-просторі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія : Право. 2021. № 67. С. 345–349.
2. Олійник О. В. Адміністративно-правові засоби забезпечення інформаційної безпеки. *Юридичний вісник*. 2015. № 1 (34). С. 65–70.
3. Остапенко О., Баїк О. Адміністративно-правова природа інформаційної безпеки. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія : Юридичні науки. 2021. № 3 (31). С. 167–172.
4. Баран М. В. Інформаційна безпека як предмет адміністративно-правового регулювання. *Соціально-правові студії*. 2021. № 3 (13). С. 50–58.

Ксенія КОСЯЧЕНКО

доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
ННІ права та інноваційної освіти
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна),
кандидат юридичних наук
<https://orcid.org/0000-0002-1380-218X>

**ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ПОДАТКОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ:
ВПЛИВ НА АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ
ТА ПІДВИЩЕННЯ ПРОЗОРОСТІ**

Податкова система є однією з фундаментальних складових економічної системи будь-якої держави, а її мобільність та відповідність вимогам сучасності виступають невід'ємним фактором зовнішнього розвитку. Діджиталізація податкових послуг являє собою ключовий етап реформування податкової системи України. Впровадження цифрових технологій у сфері адміністрування податків спрямоване на підвищення ефективності роботи державних органів, зменшення бюрократичного навантаження на платників податків та створення прозорих умов для ведення бізнесу. Цифрові інструменти, серед яких електронний кабінет платника податків, автоматизовані системи обліку та електронні звіти, дозволяють не лише полегшити процес податкового адміністрування, але й мінімізувати ризики корупції, сприяючи зростанню рівня довіри до держави. У тезах досліджується вплив діджиталізації на податкове адміністрування в Україні та її роль у підвищенні прозорості фінансових процесів.

Зосереджуючись на темі дослідження, спочатку слід окремо проаналізувати поняття діджиталізації, адміністрування податків та концепцію підвищення прозорості податкових процесів в Україні.

Цифрові технології та цифровізація права, зокрема в Україні, є важливою темою, яка активно обговорюється серед юристів та науковців через значний вплив таких технологій на економічні та суспільні правовідносини. Цей процес охоплює не лише правові аспекти, а й соціальні, економічні та політичні трансформації, пов'язані з використанням новітніх технологій [3, с. 70–71]. Докладніше розглядаючи дефініцію діджиталізації, зазначимо, що це поняття є неологізмом, що увійшов в українську мову відносно нещодавно і є транслітерацією англійського слова «digitalization». Зазначений термін почав активно використовуватися в українській мові протягом останніх десяти років на тлі світового технологічного прогресу. Зростання обсягів використання інформаційних технологій, Інтернету, смартфонів та інших цифрових пристроїв сприяло необхідності впровадження цифрових рішень у сфері державного управління, бізнесу та освіти [1, с. 128].

Офіційне використання терміна набуло популярності після запуску проєкту «Дія» («Держава і я») у 2019 р., метою якого стало спрощення доступу громадян до державних послуг через цифрові платформи [2]. Поняття діджиталізації стало ключовим в контексті реформ, спрямованих на впровадження електронного урядування та цифрової економіки в Україні.

Щодо адміністрування податків, відповідна термінологія чітко окреслена на законодавчому рівні у підпункті 14.1.1-1 п. 14.1.1 ст. 14 Податкового кодексу України:

«адміністрування податків, зборів, митних платежів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування (далі – єдиний внесок) та інших платежів відповідно до законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи (далі – податків, зборів, платежів) – це сукупність рішень та процедур контролюючих органів і дій їх посадових осіб, що визначають інституційну структуру податкових та митних відносин, організовують ідентифікацію, облік платників податків і платників єдиного внеску та об'єктів оподаткування, забезпечують сервісне обслуговування платників податків, організацію та контроль за сплатою податків, зборів, платежів відповідно до порядку, встановленого законом» [4].

Підвищення прозорості податкових послуг в Україні є важливою складовою реформи державного управління та економічного розвитку країни. Це питання актуальне як для бізнесу, так і для громадян, адже прозорість і передбачуваність податкової системи сприяють зменшенню рівня корупції, покращенню інвестиційного клімату та підвищенню рівня довіри громадян до державних інституцій.

Власне, діджиталізація податкових послуг є одним із найважливіших і найбільш пріоритетних напрямів реформ у процесі підвищення рівня прозорості фінансових процесів. За останні роки було розроблено та реалізовано низку проєктів та ініціатив, спрямованих на досягнення зазначеної мети, застосовано найкращі світові практики у цьому питанні. Серед них насамперед слід виокремити «Електронний кабінет платника податків», концепцію створення якого було затверджено ще у 2012 р., а дію реалізовано в два етапи у 2013 та 2014 роках відповідно [6, с. 132–133]. Даний сервіс став одним із найбільш ранніх та ключових інструментів діджиталізації податкових послуг, яким наразі щомісяця користується понад 5 млн платників податків та яким було запроваджено низку нововведень: можливість здійснювати практично всі податкові операції онлайн, надавати широкий перелік документів, отримувати необхідну інформацію про свої податкові зобов'язання. Впровадження електронного документообігу з податковими органами значно скоротило час на подачу звітності та знизило бюрократичні витрати [7].

Також як успішні приклади діджиталізації податкової системи України можна навести наступні проєкти та ініціативи:

Програмні реєстратори розрахункових операцій (далі – ПРРО) – сприяє підвищенню прозорості та спрощенню ведення бізнесу. На відміну від традиційних фіскальних реєстраторів, ПРРО є програмними рішеннями, що дозволяють реєструвати операції з продажу товарів та послуг за допомогою звичайних комп'ютерів, смартфонів або планшетів. Це значно полегшує процес звітності для підприємців, особливо малого та середнього бізнесу. Однією з ключових переваг ПРРО є зниження витрат на купівлю та обслуговування дорогого фіскального обладнання. Бізнес тепер може використовувати доступні програмні рішення, що робить процес реєстрації операцій більш зручним та мобільним. Крім того, всі операції, зареєстровані через ПРРО, автоматично передаються до податкових органів в електронній формі, що підвищує прозорість фінансових потоків та зменшує можливості для зловживань [8]. Ця технологія також зменшує корупційні ризики, оскільки знижує кількість необхідних контактів між бізнесом та податковими органами. Таким чином, впровадження програмних РРО є важливим кроком у модернізації податкової системи України, спрямованим на поліпшення умов для підприємництва та підвищення прозорості податкового контролю;

Автоматичне відшкодування податку на додану вартість (далі – ПДВ) – значною мірою сприяє підвищенню прозорості та ефективності податкової системи України. Завдяки автоматизації процесу заявки на відшкодування ПДВ обробляються без втручання чиновників, що суттєво знижує корупційні ризики і можливість людських помилок. Автоматичне відшкодування також забезпечує прозорість, оскільки платники податків можуть у режимі реального часу відслідковувати статус своїх заявок через електронні системи [5, с. 131];

Система моніторингу критеріїв оцінки ризиків (далі – СМКОР) – це автоматизована система, запроваджена в Україні для контролю та моніторингу операцій, пов'язаних із ПДВ. Її головна мета полягає у боротьбі з ухиленням від сплати податків, запобіганні незаконному відшкодуванню ПДВ і мінімізації кількості фіктивних операцій. СМКОР автоматично аналізує всі операції з ПДВ на основі визначених критеріїв ризику, що дозволяє виявляти підозрілі трансакції, пов'язані з фіктивним підприємництвом або схемами мінімізації податків. Однією з ключових функцій системи є можливість тимчасового зупинення реєстрації податкових накладних у разі виявлення ризикових операцій. Це дає податковим

органам час на проведення додаткових перевірок і запобігає зловживанням у сфері ПДВ. Завдяки автоматизації процесів СМКОР підвищує прозорість та ефективність податкового контролю, що є важливим кроком у покращенні адміністрування ПДВ в Україні [7].

Отже, впровадження цифрових технологій у податкову систему суттєво підвищує ефективність і прозорість податкового адміністрування. Основними елементами діджиталізації є електронний кабінет платника податків, автоматичне відшкодування ПДВ, програмні реєстратори розрахункових операцій та система моніторингу критеріїв оцінки ризиків.

Електронні сервіси значно полегшують доступ платників податків до державних послуг, зменшуючи потребу у фізичній взаємодії з податковими органами та скорочуючи часові витрати. Автоматизація процесів, зокрема у сфері відшкодування ПДВ, сприяє зниженню корупційних ризиків і підвищенню прозорості. Програмні РРО спрощують процедуру реєстрації розрахункових операцій, зменшуючи витрати на фіскальні реєстратори та забезпечуючи прозорість грошових потоків. Система СМКОР дозволяє ефективно виявляти фіктивні операції, що знижує ризики ухилення від сплати податків.

1. Міхровська М. С. Діджиталізація, діджиталізація, цифрова трансформація: зміст та особливості. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2021. № 1. С. 128–130.
2. Дія. Цифрова держава. URL : <https://plan2.diia.gov.ua/>.
3. Федосенко Н. А. Використання цифрових технологій у цивільних правовідносинах. *Часопис цивілістики*. 2022. № 45. С. 69–74.
4. Податковий кодекс України : Закон України від 02 грудня 2010 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>.
5. Єсімов С. С. Особливості та зміст податкових правовідносин в умовах цифровізації. *Науковий вісник УжНУ. Серія ПРАВО*. 2024. № 81. С. 127–134.
6. Для діджиталізації податкових сервісів використовуватимуться найкращі світові практики. Державна податкова служба України. URL : <https://www.tax.gov.ua/media-tsentr/novini/print-397718.html>.
7. СМКОР: актуальна інформація для платників ПДВ від податківців. Головне управління ДПС у Чернівецькій області. URL : <https://cv.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/422313.html>.
8. ПРРО – це альтернатива класичним РРО. Державна податкова служба України в Одеській області. URL : <https://od.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/print-526257.html>.

Вадим КУДІНОВ
завідувач кафедри,
кандидат
фізико-математичних
наук, доцент*

Олег ГРИЩЕНКО
старший викладач
кафедри

Микола ШВЕЦЬ
викладач кафедри
інформаційних технологій
ННІ права та психології**

*<https://orcid.org/0000-0002-5299-0590>

** <https://orcid.org/0000-0002-8489-4659>

(Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, Україна)

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ «ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПОРТАЛ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ»

Міністерство внутрішніх справ (далі – МВС) України протягом останнього часу вживає заходи щодо удосконалення функціонування її єдиної інформаційної системи (далі – ЄІС). ЄІС МВС – це інтегрована інформаційна система, що безпосередньо забезпечує